

Smallingerland In Beweging!

**Beleidsplan Sport en Bewegen 2009-2012
Gemeente Smallingerland
Afdeling Samenlevingszaken
Mei 2009**

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
Inleiding	5
Definitie Sport	5
Bestaand beleid: landelijk, provinciaal, gemeentelijk	6
Huidige situatie	8
Ontwikkelingen	8
Beleidskader: missie, visie, strategie, tactiek	9
Uitwerking beleidsthema's	11
1. In beweging brengen	11
2. In beweging houden	14
3. Sport en Onderwijs	17
4. Ruimte voor Sport	18
5. Topsport en evenementen	27
<i>Ambities/ wensen</i>	29
Financiën	32
Overzicht acties sport en bewegen 2009-2012	34

Woord vooraf

Dit beleidsplan sport en bewegen is het resultaat van het in 2008 gestarte traject om de hoofdlijnen van het sportbeleid voor de komende vier jaar vast te leggen. In de aanpak is gekozen voor een interactief traject. Zowel sportverenigingen als organisaties vanuit onderwijs, welzijn en zorg hebben de gelegenheid gehad om ideeën aan te reiken en mee te denken binnen de beleidsthema's. Op het onderdeel sport en ruimte is tevens gebruik gemaakt van het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties (ConVisie 2008).

De in deze nota opgestelde initiatieven en ambities zijn verschillend van aard. Voor een groot aantal acties is financiële ruimte binnen de bestaande uitvoeringsprogramma's. De voorgestelde acties zijn een weergave van bestaand beleid, dan wel een (budgetneutrale) herziening van bestaand beleid. Tevens zijn enkele nieuwe initiatieven toegevoegd die budgetneutraal kunnen worden uitgevoerd (zoals netwerkbijeenkomst sport) of waarvoor elders dekking is gevonden (zoals jeugdsportfonds).

Er zijn echter ook enkele ambities weergegeven die niet met bestaande middelen gedekt kunnen worden. Het gaat dan met name om de combinatiefuncties (vanaf 2012), het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) en toekomstige verbeterplannen van accommodaties. De uitvoering van deze ambities zullen in de toekomst meegenomen moeten worden bij de integrale afweging van de gemeente. Op dit moment zijn hiervoor geen financiële middelen beschikbaar, waardoor nog onzeker is of alle plannen kunnen worden uitgevoerd.

Binnen het uitvoeringstraject van het sportbeleid is het concept besproken met betrokkenen, zoals sportverenigingen, onderwijs en organisaties voor zorg en welzijn. Het werkveld is in de gelegenheid gesteld om te reageren op de gekozen accenten binnen de beleidsthema's. Tevens hebben organisaties aangegeven binnen welke ambities men een rol wil spelen en wil samenwerken met andere partijen. De reacties zijn verwerkt in een reactienota.

Inleiding

Sport is leuk om te doen, maar sport en bewegen dient ook andere doelen:

- Sport en bewegen is goed voor de gezondheid en gaat bewegingsarmoede tegen
- Sport draagt bij aan de leefbaarheid van de samenleving. Sport brengt integratieprocessen op gang en bevordert participatie van de bevolking
- Sport is een nuttige manier van vrijetijdsbesteding, waaraan vele mensen actief en/ of passief plezier beleven
- Sport brengt de beoefenaars normen en waarden, discipline en sociale vaardigheid bij en heeft daarmee een opvoedkundige rol

Sport kent een groot zelforganiserend vermogen. In onze visie is echter gemeentelijke regie en ondersteuning nodig bij een specifiek aantal doelgroepen en in bepaalde situaties. Bepaalde groepen inwoners dienen uitgedaagd te worden om te sporten en te bewegen, voor andere groepen is een aangepast, niet-kostendekkend aanbod nodig. De aandacht voor sportaanbieders die zich breed maatschappelijk willen inzetten wordt steeds groter. Vormen van professionalisering binnen een vereniging, kan samen met een kwaliteitsverbetering van het bewegingsonderwijs zorgen voor optimalisatie van het sport- en beweegaanbod. Menskracht, sportaccommodaties en openbare beweegruimte zijn belangrijke randvoorwaarden voor een succesvol sport- en beweegbeleid. Investeren in de jeugd kan resulteren in een levenslange beweegmotivatie.

Stappenplan

Om te komen tot het beleidsplan sport en bewegen zijn diverse partijen betrokken. Vanuit het werkveld is in een aantal bijeenkomsten met sportverenigingen en de sectoren onderwijs, zorg en welzijn input gegeven. Daarnaast zijn de raadscommissie Samenleving en Zorg, het Sportbedrijf en diverse deskundigen geraadpleegd over de inhoud. Tevens is een capaciteitsonderzoek sportaccommodaties uitgevoerd. De uitkomsten zijn samen met diverse gegevens uit andere bronnen met de nodige kanttekeningen en kritische interpretatie verwerkt.

De inzet voor de komende vier jaar is aan de hand van vijf beleidsthema's vorm gegeven.

Deze thema's zijn:

1. In beweging brengen
2. In beweging houden
3. Sport en Onderwijs
4. Ruimte voor sport
5. Topsport en evenementen

Hiermee geven wij richting aan en duidelijkheid in de toekomstige inzet op het gebied van sport en bewegen.

Definitie Sport

Sport is volgens Van Dale "een lichamelijke bezigheid ter ontspanning of als beroep met spel- of wedstrijdelement waarbij conditie en vaardigheid vereist zijn, respectievelijk bevorderd worden en waarvoor bepaalde regels gelden".

Binnen het gemeentelijk beleid is echter ook ruimte voor sport zonder spelregels (bijvoorbeeld trimmen en fitness) en activiteiten waarvoor geen fysieke conditie nodig is (bijvoorbeeld denksport). Daarnaast spelen ook activiteiten zonder wedstrijdelement een rol (bijvoorbeeld nordic walken).

Sport kent diverse organisatievormen:

Georganiseerd: bij een vereniging die aangesloten is bij sportkoepel NOC*NSF.

Anders georganiseerd: bij een organisatie die niet is aangesloten bij NOC*NSF, bij een commerciële sportaanbieder of via een informeel groepsverband, bijvoorbeeld een loopgroep.

Ongebonden: op individuele basis.

De gemeente richt zich op alle sportorganisaties die een bijdrage leveren aan de doelstellingen van het sport- en beweegbeleid. Bij grootschalige investeringen (zoals bijvoorbeeld bij accommodaties en professioneel kader) wordt echter lidmaatschap van één van de 72 erkende sportbonden die zijn aangesloten bij NOC*NSF, als voorwaarde gesteld. Een bondslidmaatschap bevestigt het bestaansrecht van een vereniging en omvat een aantal basisvoorwaarden voor de bij de vereniging aangesloten leden (bijvoorbeeld verzekering).

Bestaand beleid: landelijk, provinciaal, gemeentelijk

Landelijk

Het ministerie van VWS heeft in 2006 de nota 'Tijd voor Sport – meedoen, bewegen en presteren' vastgesteld. Hierin staan drie thema's centraal:

1. Gezond door sport: meer sporten en bewegen draagt bij aan een betere gezondheid. Om dat doel te bereiken komt het kabinet onder meer met het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen.
2. Meedoen door sport: om het voor meer mensen mogelijk te maken om elkaar via de sport te ontmoeten en mee te doen aan maatschappelijke activiteiten zet het kabinet in op een aantal projecten rond opvoeden, het versterken van waarden en normen het vernieuwen van het lokaal sportaanbod en een integrale buurtaanpak en school.
3. Sport aan de top: de Nederlandse sportsector zet zich in voor een top-tien notering van de beste sportlanden ter wereld. Het kabinet ondersteunt dit en maakt zich sterk voor een goed klimaat voor de topsporter in Nederland. Het gaat om talentherkenning en -ontwikkeling, het stipendium voor de topsporter, coaches aan de top, het tegengaan van dopinggebruik en tenslotte de organisatie van topsportevenementen en de realisatie van topsportaccommodaties in Nederland.

Olympisch plan 2028: recentelijk is met het Olympisch plan 2028 de ambitie neergezet om in 2028 de Olympisch spelen naar Nederland te halen.

In de uitvoeringsprogramma's van het rijk komen diverse regelingen voor:

BOS-impuls: tijdelijke stimuleringsregeling Buurt-Onderwijs-Sport gericht op het terugdringen van achterstanden door middel van sport, bij jeugdigen van 4 tot 19 jaar.

NASB: Nationaal Actieplan Sport en Bewegen heeft tot doel om meer jongeren en volwassenen aan de beweegnorm te laten voldoen, en om het aantal inactieve burgers terug te dringen.

Impuls Brede school, sport en cultuur: structureel extra budget om combinatiefunctionarissen aan te stellen op brede scholen*. Deze functionarissen voeren naast onderwijstaken ook naschoolse sport- / cultuuractiviteiten uit. Vanaf 2010 komt gemeente Smallerland in aanmerking voor deelname aan de regeling.
(* brede school als ruime definitie, dus ook samenwerkingsverbanden van diverse partijen zonder de beschikking te hebben over één gebouw).

WMO

Meedoen aan de samenleving is de centrale doelstelling van de in 2007 in werking getreden wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Participatie van burgers speelt een centrale rol in de wet en een relatie met sport en bewegen ligt voor de hand. Met name aan prestatieveld 1 (samen leven in wijk, buurt en dorp), 4 (vrijwilligers) en 5 (deelname maatschappij) kan sport en bewegen een belangrijke bijdrage leveren.

Preventienota Kiezen voor gezondheid 2007-2010 (VWS): In de nota zijn speerpunten geformuleerd die direct of indirect een relatie hebben met sport, zoals overgewicht, roken en alcohol.

Provinciaal

De sportnotitie Fryslân Beweegt 2006-2009 is gebaseerd op de uitgangspunten van het Sociaal Beleidskader en de Sociale Agenda. Sport is een belangrijke waarde in regionaal sociaal en cultureel verband in Fryslân. Bestending van deze vitale component is van grote waarde voor de provinciale samenleving. Daarnaast zijn inzet op structurele voortzetting van de breedtesportimpuls, het steunpunt van aangepast sporten (Frysas) en het stimuleren van sportdeelname als speerpunten benoemd. De provincie streeft naar een optimale informatievoorziening met het kenniscentrum Sport en biedt financiële ondersteuning aan sportevenementen.

Daarnaast is vanuit GGD Fryslân in samenwerking met de Friese gemeenten het Masterplan Gezond Leven opgesteld, waarvan de speerpunten terugkomen in de nota lokaal gezondheidsbeleid 2008-2012.

Gemeentelijk

De notities Sport in Smallerland en Sport en Samenleving (2005) vormen een voorloper op dit beleidsplan. De speerpunten uit beide notities vormen een uitgangspunt voor de onderstaande uitwerking, met daarnaast een verbreding naar huidige ontwikkelingen. De hoofdlijnen van voorgaande notities zijn:

Sport in Smallerland:

- A. Accommodaties: in de notitie buitensportvoorzieningen (1999) zijn de aspecten kwaliteit, kwantiteit en privatisering uitgewerkt
- B. Tarieven en subsidies: de tarievenstructuur voor accommodaties is in 1992 geharmoniseerd waardoor iedere gebruiker een evenredig deel van de totale kosten van een accommodatie betaalt. Daarnaast zijn subsidiemogelijkheden vastgesteld voor een bijdrage in de werkgeverslasten van Sporttechnisch Kader (STK), deskundigheidsbevordering van kader, stimulering van sportdeelname en evenementen en sportpromotie.
- C. Sportstimulering: vanaf 2001 is uitvoering gegeven aan de Breedtesportimpuls, die na afloop vanaf 2007 met structurele middelen is voortgezet. Sportstimulering met een actief doelgroepenbeleid, verenigingsondersteuning en ondersteuning van het onderwijs bij sport en bewegen zijn kerntaken die vanuit de breedtesport worden uitgevoerd.

Sport en Samenleving

Binnen deze notitie is bovenstaand gemeentelijk beleid in landelijk beleidsperspectief gezet en zijn prioriteiten aangegeven voor de huidige wensen en behoeften van de sport in Smallerland.

Naast deze specifieke sportnotities is, met de huidige ontwikkelingen van sport en bewegen als instrumentele inzet in de samenleving, een integrale visie voorwaarde voor een succesvol gemeentelijk beleid. In diverse beleidsstukken zijn verwijzingen naar sport en bewegen terug te vinden. Zo is er vanuit de WMO, binnen de prestatievelden sociale samenhang en leefbaarheid, participatie en het ondersteunen van vrijwilligers een verbinding

met de sport mogelijk. De inzet op het masterplan gezond leven binnen het *gezondheidsbeleid* leidt tot acties rondom bewegen en voeding. Binnen het thema meedoen van het *jeugdbeleid* speelt sport een nadrukkelijke rol binnen het tiener- en jongerenwerk. Een goede samenwerking tussen de beleidsterreinen sport en *spelen* wordt steeds belangrijker. Spelen en speelvoorzieningen kunnen ook een bijdrage leveren aan een betere levensstijl, beweging, gezondheid en het voorkomen van overgewicht. Een vroegtijdige samenhang met sport en bewegen vanuit *ruimtelijke ordening* is daarbij essentieel.

Gemeentelijk beleidsplan 2008-2011

"De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in nieuwe of betere sportaccommodaties in Smallerland. De keuze voor bepaalde projecten en prioritering kan transparanter. Daar komt bij dat we sport graag bereikbaar en betaalbaar willen houden voor zoveel mogelijk inwoners. Wij zullen daarom in 2008 een beleidsplan sport opstellen."

Huidige situatie

Smallerland kent een divers sportaanbod met een goed voorzieningenniveau. De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in sportaccommodaties en sportstimulering. De herinrichting van sportvelden, de bouw van een nieuw sportcentrum, deelname aan de breedtesportimpuls en de inzet op Buurt, Onderwijs en Sport (BOS) getuigen van een serieuze inzet op het gebied van sport en bewegen door de gemeente. Het Sportbedrijf Smallerland speelt een belangrijke rol in de uitvoering van het huidige sportbeleid. Niet alleen het beheer van de sporthallen en het zwembad, maar ook de inzet op doelgroepen en de contacten met de sportverenigingen geven een belangrijke ondersteuning aan de Smallerlandse sport. Dit levert op een aantal fronten resultaten op.

Sportverenigingen die deelnamen aan de werkbijeenkomsten over het sportbeleid toonden zich over het algemeen enthousiast over de accommodaties (met uitzondering van de gymzalen), over het onderhoud van de sportvelden en over de ondersteuning door het Sportbedrijf. Opvallend is ook de hoge score op de beweegnorm voor inwoners van 65+ van de gemeente, namelijk 72%. Landelijk is dit 65%.

Naast positieve resultaten blijven er verbeterpunten. Van de jongeren in de gemeente tussen de 13 en 18 jaar is 61% lid van een sportvereniging. Provinciaal is dit 68%. Slechts een kwart van de Friese jongeren voldoet aan de beweegnorm. Lidmaatschap van een vereniging is dus geen garantie voor het halen van de beweegnorm.

Uit het Noordelijk verenigingsonderzoek 2007 (SPORT fryslân) blijkt dat de grootste knelpunten bij verenigingen in Noord Nederland liggen op het gebied van vrijwilligers, leden en accommodatie. Negen procent van de Friese verenigingen ziet de toekomst somber in. Dat is bijna het dubbele van landelijke cijfers. De negatieve toekomstverwachting komt vooral voor bij verenigingen in dorpen en kleine plaatsen.

Ontwikkelingen

Demografische ontwikkelingen

Smallerland kent een bescheiden groei. Van een populatie van 55.000 inwoners in 2008 is de verwachting dat dit zal groeien tot ruim 58.000 inwoners in 2012 (prognoses PRIMOS, PRognose-, Informatie-, en MOnitoring Systeem). Het aandeel jongeren (0-24 jaar) in de gemeente is 30%. In de komende decennia zal het aandeel 65-plussers verder stijgen. De toenemende

vergrijzing zal een toename van het aantal mensen met een beperking of chronische aandoening tot gevolg hebben.

Sociaal maatschappelijke ontwikkelingen

De afgelopen decennia is de mens geïndividualiseerd. Daarnaast beschikken we over minder vrije tijd dan ruim tien jaar geleden en is er een breder aanbod om deze tijd te besteden (Sociaal Cultureel Rapport, 2004).

Economische ontwikkelingen

Door sport en bewegen is er minder gebruik van de gezondheidszorg, minder arbeidsverzuim en een hogere productiviteit. Onvoldoende bewegen leidt minimaal tot 677 miljoen euro aan medische kosten (Rapportage Sport, SCP 2008). De economische winst is groter dan het financiële verlies door de kosten van sportblessures. Deze winst onderschrijft het maatschappelijk en politiek belang van de inzet op sport en bewegen.

Ontwikkelingen sportbeoefening

De belangrijkste motieven voor volwassenen om te sporten en te bewegen zijn het verbeteren van de conditie, de gezondheid en de weerstand. Jeugd vindt sport vooral leuk om te doen en een goede manier om vrienden tegen te komen (Rapportage Jeugd, SCP 2002).

De meest beoefende sporten zijn sporten die goed recreatief en alleen kunnen worden beoefend, zoals zwemmen, fitness, fietsen, hardlopen en wandelen. De meest beoefende teamsport is voetbal. Sporten die duidelijk populairder zijn geworden de afgelopen jaren zijn hockey, golf en hardlopen.

Beleidskader: Missie, Visie, Strategie, Tactiek

Missie

Voor alle inwoners van Smallingerland is een kwalitatief goede en betaalbare vorm van sport en bewegen mogelijk, binnen een sterke organisatorische sportinfrastructuur en kwalitatief hoogwaardige sportaccommodaties.

Visie

MENSEN IN BEWEGING

Mensen met verschillende achtergronden, interesses en uitgangspunten uitdagen en stimuleren om te sporten en te bewegen, zowel om de intrinsieke waarde van sport (leuke, zinvolle tijdsbesteding) als om de vormende, sociale en gezondheidswaarde te steunen.

GEORGANISEERDE SPORT ALS MAATSCHAPPELIJKE KERNWAARDE

Sportverenigingen nemen een belangrijke plaats in de maatschappij in. De organisatievorm biedt aanknopingspunten voor de kernwaarden participatie, leefbaarheid en sociale binding. Kwaliteitsontwikkeling van sportaanbieders geeft optimale kansen tot de verbreding van deze maatschappelijke inzet.

SCHOOL ALS BASIS VAN ACTIEVE LEEFSTIJL

Alle kinderen via het onderwijs de gewoonte van een actieve leefstijl meegeven, waarbij zowel de kwaliteit als kwantiteit van sport- en beweegaanbod centraal staat.

SPORTRUIMTE IS LEEFRUIMTE

Ruimte voor sport en bewegen als randvoorwaarde voor het beleid (basisvoorziening) en met een effect op beleving van de ruimte en een bijdrage aan de attractiviteit van de woonplaats, toeristische bestemming en vestigingsplaats voor bedrijven.

SPORT IN DE BREEDTE

Inzet op breedtesport als basis en brede voorziening, met nadere bepaling van meerwaarde van topsportondersteuning.

Strategie

De uitwerking van deze visie vindt de komende vier jaar plaats binnen vijf beleidsthema's.

1. In beweging brengen: gericht op de (potentiële) deelnemers aan sport en bewegen
2. In beweging houden: gericht op de organisatoren van sport
3. Sport en onderwijs: gericht op een doorlopende lijn sport en bewegen voor jeugd met doorstroming naar jongvolwassenen
4. Ruimte voor sport: als belangrijke voorwaarde voor de eerste drie thema's
5. Topsport en evenementen: mogelijkheden voor nieuw beleid

Deze thema's omvatten de aandachtsgebieden en investeringen van het gemeentelijke beleid. In dit plan staat een nadere uitwerking van strategische doelen per thema.

Tactiek

De rol van de gemeente is regisserend en voorwaardenscheppend. Het Sportbedrijf Smallingerland speelt een belangrijke rol in de uitvoering van het sportbeleid, waarbij de gemeente ruimte geeft voor tactische keuzes binnen de doelstellingen. De contacten met en de expertise over het werkveld geven een goede basis voor het opstellen van uitwerkingsprogramma's. Jaarlijks stellen gemeente en Sportbedrijf in overleg een werkplan op waarin de strategische doelen worden vertaald in een uitvoeringsprogramma. Om de resultaten hiervan te meten dienen de tactische doelstellingen SMART te worden omschreven. Binnen het uitvoeringsprogramma is samenwerking met sportorganisaties, scholen en de Maatschappelijke Onderneming Smallingerland (MOS) essentieel. Nieuwe samenwerkingspartners, zoals het bedrijfsleven behoren ook tot de mogelijkheden. Op het gebied van accommodaties en sportruimte bepaalt de gemeente zelf de tactiek. Voor wat betreft het beleidsthema topsport en evenementen dient nadere positiebepaling plaats te vinden.

1. IN BEWEGING BRENGEN

30 minuten bewegen per dag

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) omvat voor volwassenen een half uur matig intensieve lichamelijke activiteit op ten minste 5 dagen van de week. Voor jeugd (<18 jaar) geldt dagelijks een uur matig intensieve lichamelijke activiteit, waarbij de activiteiten minimaal twee keer per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid (kracht, lenigheid en coördinatie).

Binnen deze beweegnorm speelt sport een belangrijke rol. Sporters voldoen vaker aan de beweegnorm dan niet-sporters (Rapportage Sport, SCP 2004). Daarnaast is de aanname dat binnen de georganiseerde sport een aantal positieve kwaliteitsvoorwaarden aanwezig zijn zoals sociale binding, waardoor deelnemers minder snel afhaken, en begeleiding in training waardoor blessurepreventie beter tot zijn recht komt. Vanuit het ingezette beleid (waaronder breedtesportimpuls) richten we ons de komende jaren blijvend op **sportstimulering**. Hierbij is aandacht voor een specifiek aanbod voor bepaalde doelgroepen.

Sportdeelname is echter geen garantie op het behalen van de beweegnorm. Een verbreding naar het stimuleren van een **actieve leefstijl** in meer algemene zin verdient dan ook de aandacht. Investeren in een actieve leefstijl loont. Onvoldoende bewegen leidt minimaal tot 677 miljoen euro aan medische kosten (Rapportage Sport, SCP 2008). Het stimuleren van een actieve leefstijl door sport en bewegen is vanuit gezondheidsperspectief van belang.

Sportstimulering

Doel: het percentage lidmaatschappen van sportverenigingen verhogen en inwoners uit specifieke doelgroepen kennis laten maken met en stimuleren om te sporten.

Beoogd resultaat:

- in 2012 is 65% van de jongeren (13 en 18) jaar lid van een sportvereniging
- in 2012 is 77% van de kinderen (6-12 jaar) lid van een sportvereniging
- blijvend specifiek aanbod voor senioren en mensen met een beperking

Sporten bij een vereniging heeft naast een fysieke ook een sociale component en opvoedkundig effect. Kinderen leren bij een vereniging omgaan met winst en verlies, spelregels en samenwerken met andere kinderen. Daarnaast is een sportvereniging een belangrijke ontmoetingsplek, waarbij sociale contacten tussen en maatschappelijke inzet van burgers waardevolle aspecten zijn voor de gemeenschap. De huidige sportdeelname van de jeugd ziet er als volgt uit:

	Smallingerland	Friesland
Lidmaatschap 13-18 jaar – GGD GO jeugd 2004	61%	68%
Lidmaatschap 10-11 jaar* – GGD JGZ 2005/2006	74%	77%

*) Specifieke cijfers van andere leeftijdscategorieën zijn niet beschikbaar.

De verschillen tussen Friese en Smallerlandse cijfers vragen om een blijvende inzet op jeugdsportstimulering in onze gemeente. Voor wat betreft dit thema wordt in de beleidsperiode ingezet op de volgende doelgroepen:

Kinderen (6-12 jaar): jong geleerd, is oud gedaan, dus een vroegtijdige kennismaking met meerdere sporten op een laagdrempelige wijze, geeft een brede oriëntatie op sportmogelijkheden. Hoewel lidmaatschap van een sportvereniging nog geen garanties biedt voor het halen van de beweegnorm, is de opvoedkundige rol van een vereniging van grote waarde voor de jeugd. Sportkennismaking dient gericht te zijn op alle kinderen zodat ook de kinderen uit specifieke groepen (lage sociaal economisch status, allochtonen) op een laagdrempelige wijze in aanraking komen met sport.

Jeugd (13-18 jaar): het percentage lidmaatschappen van een sportvereniging daalt met het toenemen van de leeftijd. De sportdeelname blijft echter hoog. Jongeren van 13 tot 18 jaar sporten graag, maar minder binnen verenigingsverband. Het indelen van eigen tijd (geen competitieverplichting) en eigen ruimte (sport in de wijk) zijn motieven die hieraan ten grondslag liggen. De inzet voor deze doelgroep gaat enerzijds via de sportverenigingen (thema 2 – in beweging houden) om het aanbod beter af te stemmen op de wensen. Anderzijds geven we ruimte aan ongeorganiseerd sportende jongeren via de BOS-impuls en de inrichting van openbare ruimte (thema 4 – ruimte voor sport).

Jeugdsportfonds/ Stichting Leergeld:

Voor maatschappelijke participatie zijn naast de gemeentelijke regeling twee stichtingen actief. Het Jeugdsportfonds Friesland heeft als doel sport betaalbaar te houden voor alle kinderen tot 19 jaar. Aanvragen en toewijzing van een bijdrage voor het lidmaatschap van een sportvereniging verloopt via een intermediair. Betaling van de bijdrage verloopt rechtstreeks naar de betreffende vereniging. In 2008 hebben 31 kinderen in Smallerland een aanvraag binnen dit fonds gehonoreerd gekregen.

Stichting Leergeld heeft als doel kinderen uit minima gezinnen te laten deelnemen aan het sociaal maatschappelijk leven op en rond de school. Naast deelname aan sport gaat het dan om bijdragen aan kunstzinnige vorming, excursies, schoolkampen en dergelijke. In 2008 zijn 85 gezinnen ondersteund met een bijdrage vanuit stichting Leergeld.

Gezien het grote bereik van het Jeugdsportfonds in onze gemeente, en het belang om juist deze groep jongeren in deze tijd te ondersteunen in sportdeelname, wordt in 2009 een eenmalige stimuleringsbijdrage (€ 10.000) aan het Fries Jeugdsportfonds toegekend. Voorwaarde hierbij is dat het budget direct ten gunste komt aan jeugd van Smallerland, waarbij de inzet meerdere jaren kan bestrijken. Wij vragen het Jeugdsportfonds afstemming te zoeken met stichting Leergeld bij de inzet van de gelden.

Overige doelgroepen

Een belangrijke ontwikkeling binnen de komende decennia is het groeiende aandeel 65-plussers. De toenemende vergrijzing zal een toename van het aantal mensen met een beperking of chronische aandoening tot gevolg hebben. Om een laagdrempelig aanbod voor deze groepen te garanderen richt sportstimulering zich tevens op een specifiek aanbod voor de volgende doelgroepen.

Senioren/ 55+: gezien de sociale componenten van een sportvereniging heeft georganiseerd sporten voor senioren/ 55+ een meerwaarde. Naast het bevorderen van een actieve leefstijl voor deze groep, is er blijvende aandacht voor een gezelligheidscomponent en bindende factor. De activiteiten is het kader van Meer Bewegen Voor Ouderen (MBvO) waaraan jaarlijks ruim 5000 deelnemers meedoen, hebben binnen de breedtesport een structureel karakter. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers (65+) aan MBvO neemt toe. Daarmee valt de doelgroep 55-65 jaar buiten het bestaande aanbod. Een bewezen effectieve, maar kostbare methodiek voor 55-65 jaar is het Groninger Actief Leven Model (GALM). Binnen de

beleidsperiode wordt bekeken of, in combinatie met het NASB, alternatieven mogelijk en haalbaar zijn.

Mensen met een beperking: In Nederland heeft gemiddeld 10% van de mensen te maken met een beperking of chronische aandoening. Van deze groep neemt slechts 10% deel aan sportactiviteiten (Frysas). De aansluiting van mensen met een beperking bij de reguliere georganiseerde sport is niet altijd mogelijk. Een specifiek aanbod is dan ook wenselijk. Sportaanbieders die zich willen inzetten voor een specifiek aanbod verdienen ondersteuning (thema 2 – in beweging houden). Daarnaast vindt aansluiting plaats bij provinciale initiatieven (Frysas) voor deze doelgroep.

Omschrijving	Actie*	Periode
Sportstimulering	Activiteiten om jeugd kennis te laten maken met en te stimuleren tot sport (waaronder schoolsportagenda)	2009-2012
Sportstimulering	Eenmalige stimuleringsbijdrage jeugdsportfonds	2009
Sportstimulering	Activiteitenaanbod voor senioren/ 55+	2009-2012
Sportstimulering	Activiteitenaanbod voor mensen met een beperking	2009-2012

*) de uitwerking van de acties in een uitvoeringsplan zal in samenwerking met het Sportbedrijf plaatsvinden en gaat onderdeel uitmaken van de meerjarenafspraken tussen gemeente en Sportbedrijf

2. IN BEWEGING HOUDEN

De uitdaging is niet alleen om mensen in beweging te krijgen, maar tevens om hen in beweging te houden. Sportverenigingen zijn door de sociale structuur bij uitstek kansrijk om mensen voor langere tijd aan zich te binden. Hoewel de individualisering van de maatschappij resulteert in grote aantallen ongeorganiseerde sporters, stelt de gemeente zich tot doel de georganiseerde sport blijvend te ondersteunen. Vraaggerichte ondersteuning biedt sportverenigingen de mogelijkheid om hun bestaan voort te zetten. Voor de leefbaarheid in Drachten en de dorpen vervullen de verenigingen een belangrijke taak.

De afgelopen jaren heeft het Sportbedrijf vraaggerichte verenigingsondersteuning aangeboden. Verenigingen worden ondersteund op allerlei thema's, van ledenwerving tot vrijwilligers en van vergadertechnieken tot ouders in de sport. Er is hierbij geen onderscheid in grootte of bereik van een vereniging. De ondersteuning vindt onvoorwaardelijk plaats.

De vrijwillige inzet binnen sportverenigingen is met circa 1,1 miljoen mensen in Nederland (brancherapport VWS, 2002/3) zeer omvangrijk. Hoewel verenigingen dit anders ervaren, is dit aantal nog steeds groeiende. De sport op zich groeit echter nog harder dan het aantal vrijwilligers. Daarnaast neemt het aantal uren dat per vrijwilliger wordt ingezet af en zijn taken complexer geworden (Mulier). Vrijwilligersuren binnen een vereniging kunnen ondanks de groei van commerciële sportaanbieders, nooit vervangen worden door betaalde krachten. Professionalisering van verenigingen richt zich dan ook met name op taakverlichting van de vrijwilligers en nieuwe taken gericht op samenwerking. Uitbesteding van verenigingsoverstijgende of zeer specialistische taken aan een professional kan de verenigingen ruimte geven en de vrijwilligers zich weer laten concentreren op de taken die het vrijwilligerswerk binnen de vereniging aantrekkelijk maakt.

Verenigingsondersteuning algemeen

Doel: versterken van sportverenigingen door minimaal 20 verenigingen per jaar algemene ondersteuning aan te bieden.

De grootste knelpunten die landelijk door sportverenigingen worden aangegeven zijn leden, vrijwilligers en accommodaties (verenigingsmonitor 2006). De komende jaren zal de basisondersteuning voor verenigingen zich richten op deze thema's.

De door diverse sportbonden ingezette strategische sportmarketing biedt aanbodgerichte ondersteuning aan verenigingen om met een aangepast sportaanbod een groter potentieel aan leden te bereiken. Het toepassen van succesvolle, in Smallingerland haalbare voorbeelden verdient de komende periode de aandacht. Daarnaast komen alle verenigingen via het aanbod PR en communicatie in aanmerking voor een basis ondersteuningspakket. Hiermee kunnen sportverenigingen werken aan de kwaliteit van de organisatie (goed verenigingsmanagement). Het thema Sport en Gezondheid geldt daarnaast als aanbodgerichte ondersteuning. Dit thema biedt handvatten om de kwaliteit en veiligheid van verenigingen te verbeteren, en sluit daardoor aan bij de doelstellingen van het actieplan 'alcohol en jeugd' (gemeente Smallingerland, 2007) en de nota lokaal gezondheidsbeleid (Smallingerland, 2009).

Het thema accommodaties komt terug in thema 4 - Ruimte voor Sport.

In de bijeenkomsten met het werkveld is door de sportverenigingen de suggestie gedaan om meer te doen aan het lokale netwerk van sportaanbieders, bijvoorbeeld door de organisatie van een sportoverleg of een sportcafé. Naast informatie-uitwisseling tussen gemeente en sportaanbieders kan ook het onderlinge netwerk versterkt worden.

Actie: 1x per jaar een netwerkbijeenkomst met sportverenigingen organiseren.

Verenigingsondersteuning plus

Doel: verbreden maatschappelijke inzet sportverenigingen (professionalisering) door de in de periode 2009-2012 met minimaal vijf sportorganisaties specifieke trajecten in te zetten.

De toenemende inzet van sport als middel vergroot de kansen voor sportaanbieders die zich breder maatschappelijk willen inzetten. Hierbij valt te denken aan sport en kinderopvang, maatschappelijke stages in de sport en sport in de wijk. Voor een efficiënte en effectieve inzet van ondersteuningsmiddelen richten we ons hierbij met name op de vitale verenigingen en sportaanbieders. Dit zijn organisaties die de basiszaken goed op orde hebben en de verbreding naar maatschappelijke inzet en mogelijk sportgerichte professionalisering kunnen en willen zetten. Deze sterke sportverenigingen worden door ons beschouwd als waardevolle samenwerkingspartner in gemeentelijke doelstellingen. In tegenstelling tot de basisondersteuning, zal aan deze ondersteuning een aantal voorwaarden gesteld worden, bijvoorbeeld in de vorm van lidmaatschap van de sportbond, een eigen bijdrage en/of menskracht. Samenwerkende organisaties hebben hierbij een preferente positie.

Sport Technisch Kader (STK)

Doel: onderzoek naar effectiviteit regeling en uitvoeringsprogramma voor toekomst

Specifieke ondersteuning van sportverenigingen vindt plaats in de vorm van STK-subsidie. Deze bijdrage aan verenigingen komt tegemoet aan het uitvoeren van goed werkgeverschap. Aan de sportorganisaties die sporttechnisch kader in dienst hebben via SPORT Fryslân wordt een percentage aan werkgeverslasten vergoed. De subsidieregeling beoogt meer professionaliteit in de verenigingen te brengen en wordt reeds lange tijd uitgevoerd door het Sportbedrijf. De effectiviteit van de regeling verdient nader onderzoek. Daarna beraden de gemeente en het Sportbedrijf zich voortzetting van de regeling en de gewenste vorm daarvan.

Wet- en regelgeving

Doel: verenigingen waar mogelijk ondersteunen bij en tegemoetkomen in wet en regelgeving

Verenigingen hebben te kampen met een groot aantal aan regels en wetten. Het belastende effect daarvan op vrijwilligers is aanzienlijk. Sportbonden en Sport Fryslân bieden de nodige ondersteuning bij het omgaan met de landelijke regels en wetten.

Met het oog op gemeentelijke wetten en regelgeving hebben de verenigingen aangegeven binnen de gemeente niet altijd de juiste weg te kunnen vinden en een voorkeur te hebben voor één aanspreekpunt. De wens is aanleiding om een goed overzicht te verstrekken aan

verenigingen welke vragen bij welke afdelingen gesteld kunnen worden. Omwille van de efficiëntie (schakel ertussen) en de kwetsbaarheid (één aanspreekpunt) wordt niet gekozen voor een inhoudelijke afhandeling van dit soort zaken door de afdeling samenlevingszaken.

Omschrijving	Actie	Periode
Versterken verenigingen	Verenigingsondersteuning – algemeen (Strategische Sportmarketing, PR en communicatie, Sport en Gezondheid)	2009-2012
Versterken verenigingen	1x per jaar netwerkbijeenkomst organiseren	2009-2012
Maatschappelijke inzet	Verenigingsondersteuning – plus (sport en kinderopvang, maatschappelijke stages, sport in de wijk, strategische sportmarketing)	2009-2012
Sport Technisch Kader	Onderzoek naar effectiviteit regeling en uitvoeringsprogramma voor toekomst	2011
Wet- en regelgeving	'Routekaart' gemeentehuis	2009

3. SPORT EN ONDERWIJS

Bij Sport en Onderwijs gaat het zowel om (de kwaliteit van) het bewegingsonderwijs als het aantal uur sportaanbod tijdens of na schooltijd (kwantiteit). Goed en gevarieerd bewegingsonderwijs is van belang voor de motorische ontwikkeling van kinderen. Sport kan bovendien bijdragen aan het bereiken van verschillende onderwijsdoelstellingen: de ontwikkeling van verschillende fysieke, mentale en sociale competenties. Op school zijn alle kinderen en jongeren aanspreekbaar en kan optimaal gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die de school heeft om jongeren te laten bewegen.

Het aanbieden van een kwalitatief hoogwaardig programma sport en bewegen op school biedt een kosteneffectieve manier om de volgende generatie volwassenen te bewegen er een actieve leefstijl op na te houden.

Doel: een bijdrage leveren aan de kwaliteit van het bewegingsonderwijs

Binnen het (reguliere) basisonderwijs is in de gemeente slechts op één school een vakleerkracht bewegingsonderwijs actief. Basisscholen hebben de mogelijkheid om door middel van het lumpsum-beleid vakonderwijs in te richten, maar zetten deze middelen vaak in voor kleinere klassen. Daarnaast is vakonderwijs voor de kleinere scholen praktisch moeilijk te organiseren. Een groepsleerkracht verzorgt het bewegingsonderwijs. Advisering aan en ondersteunen van de groepsleerkrachten op het thema bewegingsonderwijs wordt ingezet voor de verbetering van de kwaliteit.

Doel: terugdringen van aantal kinderen met motorische achterstand

Uit Zorg voor de jeugd (GGD, 2007) blijkt dat een hoger percentage kinderen in onze gemeente (ten opzichte van provinciale cijfers) lijdt aan een achterstand in motorische ontwikkeling (14% t.o.v. 9%). Deze kinderen beleven vaak minder plezier en succes aan sport en bewegen. Dat maakt een langdurige actieve leefstijl moeilijk. Een deel van deze achterstanden is klinisch en vindt een aansluiting bij de reguliere zorg. Een aanzienlijke groep kinderen valt echter tussen wal en schip. De aansluiting met de reguliere groep missen ze, maar ze zijn niet 'slecht' genoeg voor de zorggroep. Door middel van een specifiek aanbod, zoals Club Extra en Motorische Remedial Teaching (MRT) op school kan de kloof worden gedicht en kan deze groep uiteindelijk aansluiting vinden bij de regulier sport en beweegactiviteiten. Het specifieke aanbod blijkt niet kostendekkend te kunnen worden aangeboden, maar is zeker van belang. Er dient ruimte te worden gemaakt om dit aanbod opnieuw te realiseren.

Omschrijving	Actie	Periode
Kwaliteit bewegingsonderwijs	Advisering groepsleerkrachten door bewegingsconsulent (vraaggerichte ondersteuning)	2009-2012
Terugdringen motorische achterstanden	Aanbod voor kinderen met een zwakkere motoriek	2009-2012

4. RUIMTE VOOR SPORT

Sportruimte is een belangrijke voorwaarde voor de voorgaande beleidsthema's. We maken hierbij een onderscheid in:

- zwembad
- binnensportaccommodaties (gymzalen, sporthallen)
- buitensportaccommodaties (sportvelden)
- openbare beweegruimte (speelterrinen, wandel-/fietspaden, watersport e.d.)

Onze ambitie is optimalisatie van bestaande voorzieningen.

De positie en toekomst van het zwembad is momenteel in beraad. Een korte beschrijving over de huidige situatie is opgenomen. Om de uitgangspunten van de sportaccommodaties te bepalen is in 2008 een capaciteitsonderzoek uitgevoerd. De resultaten zijn richtinggevend voor de strategische doelen. Het beleid ten aanzien van de openbare beweegruimte ligt besloten binnen de terreinen speelruimtebeleid en recreatie en toerisme. Een korte verwijzing is opgenomen.

Zwembad

Medio 2008 is het besluit genomen om nader onderzoek te doen naar de haalbaarheid van een nieuw zwembad. Dat onderzoek moet de basis bieden voor besluitvorming over de toekomst van het zwembad. Daarbij spelen elementen als gebruik, varianten en co-financiering een rol. Op dit moment ontbreken de noodzakelijke middelen in de te verwachten omvang.

Enkele algemene uitgangspunten voor een gemeentelijk zwembad zijn:

- Het zwembad is een basisvoorziening voor het leren zwemmen
- Voortzetting van de rijke sporthistorie van De Welle is wenselijk, maar niet tegen iedere prijs
- Bij de toekomstontwikkeling van De Welle is het uitgroeien naar een recreatieve/toeristische trekker van het Noorden een belangrijk aandachtspunt.

Binnensportaccommodaties

Doel: optimalisatie van het gebruik van bestaande binnensportvoorzieningen
--

Belangrijke algemene uitgangspunten voor de binnensportaccommodaties zijn:

- Spreiding: gymzalen worden beschouwd als basisvoorziening op wijk/ dorpsniveau waarbij onderwijshuisvesting richtinggevend is. Sporthallen hebben een bovenwijkse functie.
- Capaciteit: voor de realisatie van (extra) binnensportruimte is de capaciteitsbehoefte van belang. Het gaat dan naast de sportbehoefte (met name in de avonden) ook over de bezetting overdag (vaak onderwijs).
- Kwaliteit: zowel hygiëne (schoonmaak), inrichting (materiaal) als functionele (afmetingen en voorzieningen) kwaliteit zijn van belang. Kwaliteit heeft echter zijn prijs. Bij toekomstige besluiten wordt een afweging gemaakt over deze prijs-kwaliteitsverhouding. Ten opzichte van landelijke gemiddelden zijn de huurtarieven aan de lage kant.
- Multifunctionaliteit: vanuit de ambitie om gebruik van accommodaties te optimaliseren, speelt multifunctionaliteit mee in de afwegingen en besluitvorming.

Gymzalen

Capaciteit

Gymzalen zijn oorspronkelijk gesticht voor het onderwijs (in onderwijswetgeving vastgelegd). De gemeente stelt de gymzalen tevens beschikbaar voor verenigingsgebruik. Het huidige beleid en standpunt is dat de stichtingsoorsprong leidend is.

Uit zowel de notitie gymzalen (gemeente Smallingerland, 2008) als het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties blijkt dat er nog de nodige ruimte is binnen de gymzalen (voor verenigingen met name in de daluren). Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Onderwijs: beschikbaarheid 8:30 – 15:30 uur (ma t/m vr) = 35 uur per week. Optimale bezetting wordt bereikt bij 26 uur per week (74%)
- Verenigingen: beschikbaarheid 15.30 – 22.30 (ma t/m vr) en 9:00 – 17:00 uur (zaterdag) = 43 uur per week. Optimale bezetting wordt bereikt bij 30 uur per week (70%).

De hoogste verenigingsbezetting in de gemeente wordt bereikt in gymzaal De Wiken (70%), Drachtstercompagnie (65%) en Oudega (63%).

In 2008 zijn twee gymzalen aan de Splitting teruggevallen aan de gemeente waardoor overcapaciteit bestaat. Binnen de notitie zijn suggesties gedaan voor afstoting van een gymzaal. Op basis van onderhoudsaspecten wordt sluiting van de gymzaal aan de Nachtegaalstraat voorgesteld. Dit wordt onderschreven door het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties.

Actie: afstoten gymzaal Nachtegaalstraat

Onderhoud

De gymzalen in Smallingerland stammen veelal uit de jaren '60 en '70. Ten aanzien van het onderhoud is geconcludeerd dat enkele gymzalen vervangen worden binnen de nieuw te bouwen scholen. Voor het in stand houden van deze zalen (Vlasakkers en Tipelkamp) tot de nieuwbouw worden slechts hoogstnoodzakelijke werkzaamheden van onderhoud uitgevoerd. Voor de overige zalen in Drachten en de buitendorpen is besloten om met een forse investering het achterstallig onderhoud weg te werken.

Actie: investering van € 189.000 (2008) en € 600.000 (2009-2010) in achterstallig onderhoud gymzalen.

Inrichting:

Vanuit het werkveld wordt de gymzaalinrichting vaak als knelpunt (in functionaliteit) genoemd. De gemeente gebruikt de een standaardlijst voor de inrichting. Alle extra materialen die gewenst zijn dienen door de scholen of verenigingen zelf aangeschaft te worden. Dit levert naast financiële knelpunten ook bergingsproblemen op. Tevens is de aanschaf van afgekeurde materialen door derden een belangrijk knelpunt met betrekking tot de veiligheid. De korte termijn oplossing ligt besloten in het onderling overleg tussen gebruikers (zowel onderwijs als verenigingen) en verhuurder van de gymzaal om te komen tot goede inrichtingsafspraken. Een herziening van de huidige richtlijnen en gebruikersafspraken behoort tot de mogelijkheden. Het specifiek inrichten van enkele zalen voor bepaalde sporten behoort tot de mogelijkheden. Voor de lange termijn is het wenselijk om bij nieuwbouwplannen de direct betrokkenen (scholen, verenigingen en Sportbedrijf als adviseur) vroegtijdig mee te laten praten over inrichting en bergingsruimte.

Actie: analyse van huidige normen voor inrichting en gebruik, met afspraken voor de komende jaren.

Actie: gebruikers als gesprekspartner meenemen bij investerings- en nieuwbouwplannen.

Opwaardering:

De functionaliteit van gymzalen kan toenemen door het combineren van twee gymzalen tot één sportzaal (met beweegbare wand). Overdag kunnen twee onderwijsinstellingen gebruik maken van twee gymzalen. Voor avondgebruik kan de zaal als één ruimte worden ingezet, waarbij meer ruimte ontstaat voor met name balsporten. Bij ontwikkelingsplannen wordt deze optie ter afweging meegenomen in de planvorming.

In de toekomst kan tevens een kwaliteitsslag gemaakt worden door de inzet op multifunctionaliteit. Door een gymzaal te koppelen aan een gebouw met meerdere functies (bijvoorbeeld horecavoorziening zoals brede school De Wiken en gymzaal in nieuwbouw De Bouwen met muziek-sport-combinatie) kan de functionaliteit voor de verenigingsgebruiker toenemen.

Actie: bij nieuwbouw vanuit onderwijs binnen het programma van eisen ruimte bieden aan sportfunctionaliteiten.

Sporthallen

Het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties wijst uit dat de sporthallen binnen de gemeente een goede bezetting kennen, met een geringe capaciteitsreserve voor verenigingen. De beschikbare uren zijn voornamelijk in de daluren. Er is geconcludeerd dat er geen substantiële extra vraag is naar binnensportruimte die nieuw gerealiseerd moet worden. De ambitie van de gemeente is de huidige accommodaties te optimaliseren qua gebruik. De optimalisatie van het gebruik kan worden bereikt door de beschikbare sportruimte van het voortgezet onderwijs in de avonduren en wellicht in de weekenden intensiever door sportverenigingen te gaan gebruiken.

Toewijzingsbeleid

In de rapportage capaciteitsonderzoek sportaccommodaties is de aanbeveling gedaan om het toewijzingsbeleid van accommodaties aan huurders vast te stellen en openbaar te maken. Met gerichte criteria kan toewijzing van beschikbare ruimte evenredig, of juist in de lijn van gemeentelijke beleidsdoelstellingen plaatsvinden. Het Sportbedrijf is binnen de autonome bedrijfsvoering momenteel geheel verantwoordelijk voor de toewijzing van binnensportruimte. Binnen de meerjarenafspraken met het Sportbedrijf agenderen we het toewijzingsbeleid als gespreksonderwerp.

Voortgang optimalisatie

Met de inzet op optimalisatie is het van belang om het resultaat daarvan in beeld te krijgen. Aan het eind van de beleidsperiode wordt opnieuw de capaciteit van de binnensportaccommodaties berekend.

Actie: in overleg met het voortgezet onderwijs het verenigingsgebruik van de beschikbare binnensportruimte optimaliseren.

Actie: overleg met het Sportbedrijf over toewijzingsbeleid

Actie: berekening capaciteit binnensportaccommodaties in 2012

Enkele specifieke situaties op het gebied van binnensport zijn:

Sporthal Sportlaan

Intensief gebruik en verhuur van de sporthal Sportlaan is in de huidige staat niet mogelijk. Voor het verkrijgen van een gebruikersvergunning is een investering van ca. € 800.000 nodig. In de capaciteitsberekeningen blijkt de binnensportruimte als sporthal niet noodzakelijk. Met de huidige bezetting en de objectief vast te stellen extra huurwensen is geen optimale bezetting van een extra sporthal te bereiken, waardoor renovatie of herbouw van de sporthal Sportlaan financieel onverantwoord is. Met Adonis als huidige sportgebruiker wordt gesproken over een permanente oplossing binnen bestaande alternatieve accommodaties. In het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties is vastgesteld dat acrogymvereniging Adonis op zes dagen in de week gebruik maakt van binnensportaccommodaties, voor in totaal 1800 uur op jaarbasis. Dit gebruik levert een bezettingspercentage van een reguliere gymzaal van 51% op. In overleg met Adonis wordt naar een permanente oplossing gezocht.

Na het vaststellen van een oplossing voor de gebruikers van sporthal Sportlaan, stoot de gemeente deze hal op termijn af. Dit betekent dat de sporthal beschikbaar komt voor derden. Voor de herbestemming van de sporthal Sportlaan zal met de inmiddels bekende geïnteresseerden overleg plaatsvinden.

Actie: afstoten sporthal Sportlaan

Actie: permanente oplossing voor Adonis

Binnensportaccommodatie Oudega

De wens van een sportzaal (te weten een dubbele gymzaal) in Oudega wordt op basis van de capaciteitsberekeningen niet onderbouwd. In deze berekeningen is zowel onderwijs/overdagbezetting, als verenigings/avondbezetting van belang. Het huidige verenigingsgebruik en het toekomstperspectief hiervan is zeer positief. Het onderwijsgebruik blijft echter achter bij de huidige ambities voor een dubbele zaal. Bij nieuwbouw is het combineren van twee gymzalen tot een sportzaal wenselijk onder voorwaarde dat een dubbele gymzaalbezetting overdag haalbaar is.

Actie: De gesprekken met MFC Oudega over de toekomstmogelijkheden binnen de huidige capaciteitsberekeningen worden voortgezet.

Denksportcentrum

In de lijn van de ambitie om het gebruik van bestaande accommodaties te optimaliseren, is de wens om te komen tot een denksportcentrum besproken met de Maatschappelijke Onderneming Smalingerland (MOS). MOS onderzoekt de mogelijkheden om binnen de huidige locaties ruimte te bieden aan de denksporten in de gemeente.

Buitensportaccommodaties

Wij beschouwen sportvelden als basisvoorziening in de gemeente. De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in verbeterplannen van diverse sportparken. Met de aanleg van kunstgrasvelden is een toename van speelcapaciteit bereikt, en met de herinrichting van sportpark Sportlaan is nadrukkelijk gewerkt aan een sportpark met uitstraling. Om een

duidelijkheid en transparantie te geven in toekomstige verbeterplannen en wensen is in 2008 een capaciteitsonderzoek sportaccommodaties uitgevoerd. De huidige capaciteit aan sportvelden is afgezet tegen de normen die gesteld zijn aan capaciteit voor teamsporten. Daar waar geen landelijke normen beschikbaar zijn is volstaan met een beschrijving. De belangrijkste conclusies zijn:

Voetbal

De voetbalverenigingen beschikken, op één na over voldoende velden voor zowel wedstrijden als trainingen. Alleen de capaciteit van v.v. Drachtster Boys voldoet binnen de berekeningen niet aan de norm. Er is anderhalf (afgerond 2) veld te weinig voor wedstrijden en een veld te weinig voor trainingen. Door de aanleg van kunstgras op de plaats van twee huidige natuurgrasvelden kan in een gecombineerde oplossing worden voorzien binnen de bestaande ruimte.

Voor v.v. ONB en v.v. TFS kan een kanttekening geplaatst worden bij de berekeningen. Op de velden van ONB zijn meer gebruikers dan alleen de voetbalteams van de vereniging. In praktijk is de bespeling dus hoger dan in de berekening, waardoor de capaciteit op de proef wordt gesteld. Optimalisatie van gebruik voor meerdere doeleinden ligt in de lijn met de gemeentelijke ambitie, maar conflicteert met de huidige uitgangspunten van onderhoud en bespeling. Nadere afspraken hierover zijn noodzakelijk.

Bij v.v. TFS is bij de berekening uitgegaan van verlichting op beide (volledige) velden. Terwijl slechts één veld verlicht is. Het aanleggen van verlichting op het tweede volledige veld geeft voldoende capaciteit, waardoor uitbreiding van velden niet aan de orde is. Verlichting is echter een clubaangelegenheid.

Actie: capaciteitsprobleem v.v. Drachtster Boys oplossen
--

Actie: afspraken met v.v. ONB over medegebruik van velden en onderhoudsniveau
---

Korfbal

De korfbalverenigingen hebben allen voldoende of ruim voldoende capaciteit voor het aantal teams dat binnen de club speelt. De aanleg van meer velden of de renovatie van velden in kunstgras is derhalve niet aan de orde. Kunstgras is in dat opzicht geen standaardnorm. Het verzoek van de korfbalvereniging TFS in Drachtstercompagnie wordt derhalve niet gehonoreerd (capaciteit is voldoende).

Hockey

Uit de capaciteitsberekeningen blijkt dat de hockeyvereniging met twee velden, waarvan één zandingestrooid en één waterveld, beschikt over voldoende capaciteit. Van het zandingestrooide kunstgrasveld is de conditie echter slecht, waardoor het afgekeurd is als wedstrijdveld. Voor de renovatie zijn op dit moment (conform de besluitvorming stimulerende invalshoek) geen gemeentelijke middelen beschikbaar.

De vereniging presenteert ledengroecijfers die op termijn aanleiding kunnen geven tot uitbreiding van het aantal velden.

Tennis

De tennisverenigingen hebben allen beschikking over voldoende banen om wedstrijden en trainingen te spelen. Mede door de vele banen met verlichting kan er veel en lang gebruik worden gemaakt van de banen. Bij de vaststelling van de notitie Sport in Smalingerland (2005) is tevens besloten om tennis als zelfvoorzienende sport te beschouwen. Op dit moment is er geen aanleiding om deze beleidslijn aan te passen.

Honk/softbal

Drachten Diamonds beschikt over twee velden wat voldoende is voor het aantal teams dat nu binnen de vereniging actief is.

Overige sporten

Voor overige buitensporten, zoals rugby, kaatsen en ijsbanen zijn geen landelijke richtlijnen vastgesteld. Accommodatiewensen vanuit deze takken van sport zijn er op dit moment niet, en zullen, indien ze ontstaan, via maatwerk op hun merites worden beoordeeld.

Richtlijnen uitbreidings-/verbeterplannen

De investeringen op sportvelden en –parken blijft maatwerk en is afhankelijk van de verschillende behoeften en eisen van diverse takken van sport. Een aantal richtlijnen dient echter wel richting te geven aan de beslissingen over de investeringen. De gemeente stelt zich tot doel deze richtlijnen met een transparante beoordeling beschikbaar te stellen bij de besluitvorming.

- **Kwantiteit:** met behulp van de bespelingsnormen van NOC*NSF kan de capaciteitsbehoefte van een buitensportaccommodatie worden vastgesteld. Uitbreidingsplannen worden primair getoetst aan deze capaciteitsberekeningen. Daarbij wordt tevens gekeken naar capaciteit op andere sportparken met dezelfde functionaliteit. Daar waar het om groeiprognoses gaat (dus geen feitelijk, maar een te verwachte capaciteitsprobleem) is onderbouwing van de aanvraag nodig door meerjaren-leden-overzichten aan te leveren. Tevens zal de landelijke ontwikkeling van de betreffende sport meewegen in een investeringsbeslissing.
- **Kwaliteit:** Landelijk zijn richtlijnen vastgesteld om buitensportaccommodaties te keuren (ISA-sportnorm). Verbeterplannen worden primair getoetst aan deze sporttechnische keuringseisen. Kwaliteitswensen bij verenigingen die boven deze basiseisen uitstijgen zijn in principe geen aanleiding om als gemeente te investeren, tenzij de wens ook een capaciteitsprobleem oplost.

Naast deze twee toetsingsvoorwaarden, spelen de volgende aspecten mee in de prioriteitsbepaling van uitbreidingsverzoeken en verbeterplannen:

- **Bereik (Draagvlak):** wat is het bereik wat betreft verenigingsgebruikers die profiteren van de verbeterplannen en wat is de nieuwe doelgroep (grootte en samenstelling) bij uitbreidingsplannen?
- **Sociaal-maatschappelijke meerwaarde:** mede met behulp van het criterium 'bereik', aangevuld met een motivatie van de aanvrager, wordt een beoordeling gegeven van de sociaal-maatschappelijke meerwaarde van het verbeter/ uitbreidingsplan. Draagt het plan (extra) bij aan een maatschappelijke doelstelling van sport, bijvoorbeeld participatie, toegankelijkheid, leefbaarheid of doelgroepenbeleid?
- **Multifunctioneel gebruik:** is de accommodatie na uitbreiding en/ of verbetering voor meerdere doeleinden te gebruiken?

Tot slot gelden een aantal basisvoorwaarden om in aanmerking te komen voor een investeringssubsidie:

- **Bestaansrecht sportvereniging (onder andere lidmaatschap sportbond):** aan een nieuwe vereniging wordt niet onmiddellijk na oprichting een accommodatie beschikbaar gesteld. Tevens worden daarmee investeringen op hype-gevoelige accommodaties en voor hype-gevoelige sporten voorkomen (Sport in Smallerland, 2005)
- **Financiële draagkracht sportvereniging:** vanuit welke financiële en eigendomssituatie wordt het verbeterplan aangevraagd? Is een gemeentelijke bijdrage noodzakelijk en welke andere inkomsten zijn na de verbeterplannen te verwachten? Bij een gemeentelijke investering geldt een eigen bijdrage van de vereniging van minimaal 25% (eigen werkzaamheid en/of eigen middelen).

Aandachtspunten bij de uitvoering van verbeterplannen zijn:

- bij herinrichting worden direct afspraken gemaakt over onderhoud van het toekomstige terrein
- tijdelijke herhuisvesting van vereniging bij renovatie wordt beschouwd als eigen investering in het verbeterplan

Bestaande afspraken buitensportaccommodaties

In de huidige afspraken rondom het gebruik van buitensportaccommodaties wordt uitgegaan van een hoofdgebruiker met een aantal uitgangspunten voor medegebruik. De toename van het maatschappelijk belang van sport is een aanleiding om de huidige gebruikersafspraken opnieuw te analyseren. Daarbij spelen knelpunten op het gebied van onderhoudsniveau en wensen ten aanzien van inventaris, verzekering en verantwoordelijkheid een rol.

Actie: analyse gebruikersovereenkomsten gemeentelijke sportaccommodaties
--

Onderhoud en vervanging velden

De huidige inzet op onderhoud van gemeentelijke sportvelden is voornamelijk gebaseerd op natuurgrasvelden. Met de komst van kunstgras is een analyse van onderhoud en vervangingsinvesteringen op zijn plaats. Hierbij zal een afweging moeten worden gemaakt tussen eenmalige dekking of een systematiek van afschrijving voor vervangingsinvesteringen. De eerste noodzaak voor vervanging van kunstgras is te verwachten vanaf 2013 (op basis van levensduur 10 jaar). In deze beleidsperiode (2009-2012) is gelegenheid om een integrale aanpak van onderhoud en investeringen op te stellen.

Actie: opstellen integrale aanpak onderhoud en vervangingsinvesteringen gemeentelijke sportvelden inclusief financiële raming (openbare werken).
--

Recht van opstal

Bij de privatisering van de was- en kleedgelegenheden op gemeentelijke grond is met de verenigingen een recht van opstal vastgelegd. De retributie hiervan betreft een symbolisch bedrag. Het is wenselijk deze afspraken te standaardiseren. Naast afspraken met verenigingen vinden tegenwoordig ook afspraken met andere rechtsvormen (beheersstichtingen) plaats, waardoor verschillen ontstaan in de hoogte van de retributie. Binnen deze beleidscyclus worden de volgende richtlijnen voor een recht van opstal gehanteerd:

- rechtsvormen zonder winstoogmerk en met een doelstelling tot gelegenheid geven tot sportbeoefening komen in aanmerking voor een symbolische retributie voor een recht van opstal.
- het standaardbedrag voor het symbolische recht van opstal bedraagt € 50,00
- overige rechtsvormen of organisaties met winstoogmerk betalen de marktconforme retributie van recht van opstal.
- de afspraken worden vastgelegd door middel van een standaard overeenkomst die door gemeente en vereniging/ stichting getekend dient te worden en terugkomen in de notariële akte van de vestigen van recht van opstal.

De richtlijnen gelden voor alle rechten van opstal, waarbij de bestaande aktes binnen vijf jaar, mits binnen de wettelijk haalbare termijn, en door middel van een overgangsregeling worden herzien.

Actie: invoering nieuwe standaardprocedure recht van opstal
Actie: overgangsregeling bestaande rechten van opstal

Openbare beweegruimte

Recreatie en toerisme

Binnen de gemeente zijn een aantal takken van sport ondergebracht binnen het beleidsveld recreatie en toerisme. Dit zijn onder andere de hengelsport, paardensport en watersport. De samenhang tussen beide beleidsterreinen vraagt om afstemming en overleg tussen de beleidsafdelingen ontwikkeling en samenlevingszaken. Dit geldt tevens voor de aanleg van wandel-, fiets- en skeelerpaden. Naast een vastgesteld waterplan wordt gewerkt aan een beleidsplan recreatie en toerisme, waarbij een samenhang met het sport- en beweegbeleid wenselijk is.

Actie: Bij de ontwikkeling van het beleidsplan recreatie en toerisme zorgen voor afstemming met sport- en beweegbeleid.

Speelbeleid

Het aanbieden van sport- en spelmogelijkheden in de wijken en dorpen daagt uit tot bewegen. Een doel van het gemeentelijk speelbeleid is een bijdrage leveren aan de evenwichtige ontwikkeling van jeugdigen en daarmee draagt het bij aan de volksgezondheid in het algemeen en het behalen van de beweegnorm in het bijzonder. Buitenspelen levert een bijdrage aan de fysieke, sociaal-emotionele en mentale ontwikkeling van jeugdigen, en kan daarnaast overgewicht tegengaan.

Binnen het speelbeleid wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende doelgroepen, waarbij speelruimte voor de jongste jeugd zich met name concentreert in de wijken/ dorpen. Voorzieningen voor tieners hebben een bovenwijks karakter. Bij de inrichting is aandacht voor zoveel mogelijk speelaanleidingen, zoals schommelen, klimmen, glijden, verstoppelen en dergelijke. Speelruimtes hebben daarnaast een ontmoetingsfunctie in het dorp en de wijk.

In de bijeenkomsten met het werkveld in het kader van het sportbeleid is de zorg geuit dat bij de ontwikkelingsplannen veel speelruimte verdwijnt. Binnen de evaluatie van het speelbeleid krijgt de 3% norm een centrale rol. Deze norm, geïntroduceerd door NUSO en Jantje Beton, en overgenomen door het ministerie van VROM, geeft een richtlijn om binnen wijken, 3% van de ruimte in te richten als speelruimte. Vanuit het speelbeleid is het voorstel om de norm bij ontwikkelplannen op te nemen in het programma van eisen. Het initiatief om schoolpleinen open te stellen als speelruimte na schooltijd, kan een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de norm in bestaande wijken/ dorpen.

Bij de uitvoering van het speelbeleid zijn participatie van bewoners en integrale beleidsontwikkeling belangrijke aandachtspunten. De samenhang tussen sport, spelen en gezondheid kan geoptimaliseerd worden door vroegtijdige afstemming te zoeken bij ontwikkelplannen. Daarnaast kan de expertise van het Sportbedrijf op het gebied van bewegen een meerwaarde zijn bij keuzes rondom dit speelbeleid.

Actie: bij de ontwikkeling van speelruimte zorgen voor afstemming met sport-, beweeg-, en gezondheidsbeleid.

Omschrijving	Actie	Periode
Binnensport	Afstoten gymzaal Nachtegaalstraat	2010/2011
Binnensport	Aanpak achterstalling onderhoud gymzalen	2009-2010
Binnensport	Analyse huidige inrichting en gebruik materialen gymzalen	2009/2010
Binnensport	Gebruikers betrekken bij investerings/nieuwbouwplannen	Continu
Binnensport	Sportfunctionaliteiten ruimte geven binnen onderwijsnieuwbouw	Continu
Binnensport	Optimalisatie gebruik binnensportruimte in overleg met voortgezet onderwijs	2009
Binnensport	Overleg toewijzingsbeleid met Sportbedrijf	2010
Binnensport	Capaciteitsberekening binnensport	2012
Binnensport	Afstoten sporthal Sportlaan	2010/2011
Binnensport	Voortzetting planvorming Oudega	2009
Buitensport	Capaciteitsprobleem v.v. Drachtster Boys oplossen	2009
Buitensport	Afspraken v.v. ONB over gebruik en onderhoud velden	2009
Buitensport	Analyse gebruikersovereenkomsten gemeentelijke sportaccommodaties	2010
Buitensport	Opstellen integrale aanpak onderhoud en vervangingsinvesteringen sportvelden	2009/2010
Buitensport	Invoering standaardprocedure (en overgangsregeling) recht van opstal	2009
Openbare ruimte	Afstemming beleid recreatie/ toerisme met sport en bewegen	2009
Openbare ruimte	Bij ontwikkeling van speelruimte afstemmen met sport-, beweeg- en gezondheidsbeleid	continu

5. TOPSPORT EN EVENEMENTEN

Het huidige beleid zet in op breedtesport. In de consultatiebijeenkomsten is door diverse partijen een mogelijke meerwaarde van topsportondersteuning aangegeven. De onderstaande beschrijving van mogelijke doelstellingen kan aanleiding zijn tot een heroverweging van de inzet op dit thema.

Topsport

Vanaf 2007 vindt intergemeentelijk sportoverleg plaats tussen de gemeenten Heerenveen, Leeuwarden, Sneek en Smallingerland (Sport-4). Het doel van het overleg is afstemming op het gebied van sport in het algemeen en het bepalen van gezamenlijke meerwaarde (regionale functie) in het bijzonder. De toewijzing van een centrum van topsport en onderwijs (CTO) aan Heerenveen is een concreet voorbeeld van de meerwaarde van deze samenwerking. Met het samenvoegen van diverse bondsprogramma's (waaronder het zwemmen in Drachten) is het CTO binnen de provinciegrenzen gerealiseerd. Tevens kan ingezet worden op het gezamenlijk binnenhalen van grotere evenementen, waarbij provinciale ondersteuning mogelijk geoptimaliseerd kan worden.

Accommodaties:

Naast de gemeentelijke voorzieningen op het gebied van sport, kan de gemeente kiezen voor accommodaties met een landelijke (topsport)functie, zoals zwembad De Welle. De inzet op dit soort accommodaties onderschrijft een sterke topsportambitie.

Binnen de intergemeentelijke samenwerking Sport-4 (gemeenten Heerenveen, Leeuwarden, Smallingerland en Sneek) is de intentie uitgesproken om de ontwikkelplannen wat betreft topsportaccommodaties onderling af te stemmen. Hierbij krijgt Stad van de Sport Heerenveen de primaire ruimte voor topsport, met enkele specifieke accommodaties in de andere plaatsen, zoals watersport in Sneek, zwemmen in Drachten en handbal/basketbal in Leeuwarden. Met de introductie van het Olympisch Plan 2028 is landelijk een ambitie neergezet die op het gebied van infrastructuur tevens kansen biedt aan het Noorden.

Advies: investering 50m- topsportwedstrijdbad (op basis van ingezette onderzoek- en besluitvormingstraject).

Talentontwikkeling:

Topsporters in de gemeente kunnen een belangrijk rolmodel zijn voor de jeugd en daarmee een bijdrage leveren aan het sportstimuleringsbeleid van een gemeente. Voor gevestigde talenten en topsporters (met een status) zijn er vanuit NOC*NSF en de sportbonden diverse regelingen en ondersteunende maatregelen. Het voortraject daarop als regiotalent is echter minder gefaciliteerd. Het Topsport Steunpunt Noord Nederland (TSN) kan door middel van een talentenfonds van de gemeente deze talenten erkennen met een regiostatus (op dit moment zijn dat er negen uit Smallingerland) waardoor zij in aanmerking komen voor een tegemoetkoming uit het talentenfonds. Zo ondersteunt de gemeente, door middel van een financiële bijdrage, de talenten zonder zelf kosten en tijd kwijt te zijn aan de uitvoering.

Huidige situatie: geen talentondersteuning (kosten € 0)

Keuzemogelijkheid nieuw beleid: bijdrage talentfonds TSN (kosten € 3000,- per jaar)

Topsportondersteuning:

Verenigingen met een topsportambitie kunnen worden ondersteund bij het opstellen en uitvoeren van een topsportbeleid. Daarnaast kan bij algemene topsportondersteuning gedacht worden aan aanpassingen en ondersteuning op het gebied van onderwijs, medische zorg en media. Het Topsport Steunpunt Noord Nederland (TSN) kan door een middel van

een verenigingsfonds van de gemeente bijdragen aan deze verenigingsondersteuning en facilitaire uitbreidingen.

Huidige situatie: geen topsportondersteuning (kosten € 0)

Keuzemogelijkheid nieuw beleid: bijdrage verenigingstoppsportfonds (kosten € 2000,- p.j.)

Keuzemogelijkheid nieuw beleid: uitbreiding topsportfaciliteiten (kosten: afhankelijk van faciliteit)

Evenementen

Binnen het huidige beleid is een evenementenbudget van € 11.000 beschikbaar. Naast het gemeentelijke sportgala doen diverse sportorganisaties een beroep op dit budget bij de organisatie van evenementen. Een brede toegankelijkheid, een promotionele waarde voor de gemeente en een meerwaarde voor de sport zijn criteria om in aanmerking te komen voor deze waarderingssubsidie. Jaarlijks ontvangen gemiddeld circa tien organisaties een bijdrage. Het bereik van dit budget is dus breed (meerdere partijen profiteren ervan), maar het leidt tevens tot versnippering (iedere partij ontvangt een beetje). Daarnaast zet de campagne "Drachten wil je meemaken" ook in op de promotionele doelstelling voor de gemeente. De benodigde herziening van de beleidsregels in 2009 (in het kader van de nieuwe algemene subsidieverordening uit 2008) wordt aangewend om de volgende uitgangspunten nader uit te werken.

De evenementensubsidie wordt ingezet:

- als een stimuleringsbijdrage voor ongedekte kosten (garantiesubsidie)
- als een incidentele bijdrage (maximaal drie maal toekenning per evenement)
- als een bijdrage aan een organisatie met een erkende rechtsvorm (stichting, vereniging) zonder winstoogmerk

Ambities / wensen

In voorgaande hoofdstukken zijn de meerjarenplannen voor sport en bewegen vastgelegd. Onderstaand zijn daarnaast nog wensen en ambities geformuleerd, die op dit moment niet binnen de beschikbare middelen gerealiseerd kunnen worden. Toch is het van belang deze hier op te nemen als toetsingskader voor nieuwe initiatieven in het geval er financiële ruimte ontstaat.

Thema 1 In beweging brengen

Actieve leefstijl

Doel: het percentage inwoners dat kennis heeft en voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) verhogen, met aandacht voor specifieke doelgroepen.

Beoogd resultaat:

In 2012 voldoet 65% van de volwassenen aan de beweegnorm

In 2012 voldoet 30% van de jongeren (13-18 jaar) aan de beweegnorm

In 2012 voldoet 45% van de kinderen aan de beweegnorm

Regelmatig bewegen draagt niet alleen bij aan de preventie van overgewicht en diabetes, maar ook aan de preventie van depressie, hart- en vaatziekten en dementie. Daarmee is het terugdringen van bewegingsarmoede vanuit gezondheidsperspectief van groot belang. Naast sportstimulering gaat het bij een actieve leefstijl ook om het uitdagen tot dagelijkse beweegactiviteiten, zoals op de fiets naar school, de trap nemen in plaats van de lift en buitenspelen in plaats van achter de computer. Deze activering begint met bewustwording en een aantrekkelijk aanbod om de dagelijkse beweging als gewoonte op te nemen. Hier ligt een nadrukkelijke link naar het gemeentelijke gezondheidsbeleid.

Scores op de beweegnorm zijn als volgt:

Voldoet aan NNGB:	Smallingerland	Friesland	Nederland (CBS 2005)
Ouderen (65+) – GGD Fryslân 2005/2006	72%	65%	65% (55+)
Volwassenen (19-64 jaar) – GGD Fryslân 2005	59%	63%	53% (17-54 jr)
Jongeren (13-18 jaar) – GO jeugd 2004		25%	28% (12-17jr)
Kinderen (10-11 jaar) – GGD JGZ		40%	
Kinderen (6-12 jaar) – SPORT fryslân/ NHL 2006		Zomer: 69% Winter: 21%	

Het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) zet landelijk in op een score van 70% bij volwassenen en een score van 50% voor jeugdigen in 2012.

Deelname aan de breedtesportimpuls (vanaf 2001) heeft, behalve bij de ouderen, vooralsnog niet geleid tot hoge scores in de beweegnorm. Deelname aan het NASB (vanaf 2010) biedt nieuwe kansen voor gemeentelijk beweegbeleid en uitbreidingsmogelijkheden van activiteiten en doelgroepen.

De meerwaarde van deelname aan het NASB geldt voor de doelgroepen:

0 tot 4-jarigen:

Hoewel er geen bewegcijfers van deze doelgroep beschikbaar zijn, en bij 0 tot 4-jarigen ook niet gesproken kan worden van sportstimulering, bestaat wel het besef dat preventie van overgewicht al op jonge leeftijd moet beginnen. Een beweegprogramma zoals beweegkriebels kan professionals in kinderopvang en peuterspeelzalen, en indirect de ouders handvatten geven om vanaf jonge leeftijd te werken aan een actieve leefstijl.

Jongeren/ kinderen:

Naast de intensieve inzet van sportstimulering en initiatieven binnen het thema sport en onderwijs (H.3), kan met deelname aan het NASB een verbreding worden gezocht in de bewustwording van een actieve leefstijl. Het gaat daarbij om voeding, bewegen en het maken van gezonde keuzes. Lesprogramma's zoals Lekker Fit (basisonderwijs) en Dubbel Actief (voortgezet onderwijs) spelen in op deze integrale aanpak. Binnen het huidige sportbeleid is met deze programma's geëxperimenteerd, waarbij de reacties vanuit het onderwijs positief zijn. Met het NASB ontstaat ruimte om de programma's breder en voor langere periode uit te voeren.

Volwassenen:

Voor de groep werkende burgers is het inbouwen van dagelijkse beweging vaak een praktisch probleem. Bedrijven met een stimulerend beweegaanbod voor werknemers komen tegemoet aan deze praktische bezwaren en nodigen uit tot het behalen van de beweegnorm. Voorbeelden hiervan zijn lunchwandelen, bedrijfsfitness en fietsplan. De gemeentelijke rol ligt in het activeren van bedrijven tot actief-leefstijlbeleid en niet in de uitvoering ervan.

Thema 2: In beweging houden

Verenigingsondersteuning - plus

Een aantal concrete ontwikkelingen die kunnen bijdragen aan de versterking en verbreding zijn in de consultatiebijeenkomsten door verenigingen en betrokkenen genoemd. De realisatie hiervan wordt in deze beleidsperiode onderzocht.

Parkmanagement Sportlaan: met de herinrichting van sportpark Sportlaan is een kwaliteitsslag op accommodatieniveau geleverd. Parkmanagement kan deze kwaliteitsverbetering waarborgen en op het personele vlak doorzetten. Hiermee kan de veiligheid en beheersbaarheid van het park, alsmede het verenigingsmanagement van een aantal sporttakoverstijgende taken verder ontwikkeld worden. Voorbeelden hiervan zijn bestuurlijke samenwerking, afstemming van en samenwerking op sportaanbod en evenementen en mogelijk zelfs vorming van omnistrukturen.

Combinatiefuncties:

Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever maar werkzaam is voor twee of meer sectoren (onderwijs, sport, cultuur). Een voorbeeld hiervan is een vakleerkracht bewegingsonderwijs die na schooltijd ook training geeft bij een sportvereniging. Zie thema 3.

Thema 3: Sport en Onderwijs

Doel: versterken samenwerking school en sport (professionalisering)

Het aanstellen van combinatiefunctionarissen dient de verbinding en samenwerking tussen sectoren te versterken. Hierdoor wordt het binnen- en buitenschoolse onderwijs-, sport en cultuuraanbod verrijkt en beter op elkaar afgestemd. Smallingerland komt vanaf 2010 in aanmerking voor deelname aan de impuls. De inzet van combinatiefunctionarissen dient onder andere te leiden tot versterking van de sportverenigingen met het oog op hun maatschappelijke functie en de inzet van sportverenigingen voor het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk. Daarnaast kan het dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen voor alle leerlingen ontwikkeld worden. Hiermee wordt een doorlopende lijn voor sport en bewegen binnen het onderwijs tot stand gebracht. Voor de combinatiefuncties is eenmalig € 350.000 beschikbaar voor de uitvoering in 2010 en 2011. Bij onveranderd financieel perspectief is de structureel benodigde investering van € 250.000 vanaf 2012 niet beschikbaar, wat betekent dat op dat moment de regeling stopt, dan wel via andere beleidskeuzes geld vrijgemaakt moet worden om de combinatiefuncties voort te zetten.

Thema 4: Ruimte voor sport

De georganiseerde sport zal in de komende beleidsperiode wensen kenbaar maken op het gebied van accommodaties. In deze nota zijn enkele richtlijnen vastgelegd om deze wensen te toetsen en vervolgens ter besluitvorming voor te leggen. Deze plannen zullen gepaard gaan met geraamde investeringen die op dit moment niet bekend zijn.

Thema 5: Topsport

De aangegeven mogelijkheden om lokale topsportondersteuning te bieden door middel van een talentfonds en topsportverenigingsfonds vergt een investering van € 5000 per jaar.

Overzicht beleidswensen (zonder financiële dekking)

Thema	Actie	Benodigd Budget
In beweging brengen	Actieve leefstijl: deelname NASB	Eenmalig € 430.000
In beweging houden	Verenigingsondersteuning – plus (parkmanagement, combinatiefuncties)	Structureel € 250.000 (vanaf 2012)
Sport en Onderwijs	Deelname impuls brede school, sport en cultuur (combinatiefuncties)	
Ruimte voor sport	Verbeterplannen sportaccommodaties 2009-2012	p.m.
Topsport	Ondersteuning topsport (talent/verenigingsfonds)	Structureel € 5.000

Financiën

Beschikbare middelen sport en bewegen

Voor de uitvoeringsprogramma's sport en bewegen is per jaar bijna € 4 miljoen structureel beschikbaar. Inzet van deze middelen vindt plaats op sportaccommodaties, subsidie Sportbedrijf (inclusief zwembad), breedteport- en BOS-impuls en sportevenementen.

Financieel overzicht 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
thema 1				
Breedtesportimpuls	125.000	125.000	125.000	125.000
BOS-uitgaven	306.000	306.000	204.000	
BOS-inkomsten	-150.000	-150.000	-100.000	
Jeugd sportfonds	10.000			
thema 2				
Kadervorming	15.000	15.000	15.000	15.000
Sporttechnisch kader	15.000	15.000	15.000	15.000
thema 3				
Schoolzwemmen (gemeente + Sportbedrijf)	627.000	627.000	627.000	627.000
Schoolsportagenda	15.000	15.000	15.000	15.000
thema 4				
Veldsportaccommodaties	657.000	657.000	657.000	657.000
Zaalsportaccommodaties (gemeente)	570.000	570.000	570.000	570.000
De Welle (gemeente)	260.000	260.000	260.000	260.000
Doelgroepenzwemmen	51.000	51.000	51.000	51.000
Recreatief zwemmen	368.000	368.000	368.000	368.000
Verenigingszwemmen	178.000	178.000	178.000	178.000
Beschikbaar stellen zaalsportaccommodaties	258.000	258.000	258.000	258.000
Gymzalen	600.000	600.000	600.000	600.000
thema 5				
Subsidie sportevenementen	11.000	11.000	11.000	11.000
Totale uitgaven	3.916.000	3.906.000	3.854.000	3.750.000

Ambities zonder (volledige) financiële dekking

	2010	2011	2012	2013	2014
thema 1					
Nationaal Actieplan Sport en Bewegen	108.000	215.000	215.000	215.000	108.000
Bijdrage rijk NASB	-108.000	-215.000	-108.000	0	0
Totale investering gemeente	0	0	107.000	215.000	108.000
thema 3					
Combinatiefuncties *)	200.000	273.000	415.000	415.000	415.000
Bijdrage rijk combinatiefuncties	-200.000	-105.000	-165.000	-165.000	-165.000
Totale investering gemeente	0	168.000	250.000	250.000	250.000
thema 5					
Ondersteuning topsport	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Benodigde dekking ambities	5.000	173.000	362.000	470.000	363.000

*) Conform het besluit stimulerende invalshoek is een eenmalig bedrag van € 350.000 beschikbaar voor de uitvoering van combinatiefuncties in 2010 en 2011.

Overzicht acties sport en bewegen 2009-2012

Beleidsthema	Omschrijving	Financiële dekking
Bestaand beleid met beschikbare financiële dekking		
1. IN BEWEGING BRENGEN	Stimulering jeugdsport waaronder schoolsportagenda	Breedtesport
1. IN BEWEGING BRENGEN	Activiteitenaanbod voor senioren	Breedtesport
3. SPORT EN ONDERWIJS	Advisering groepsleerkrachten door bewegingsconsulent	Breedtesport
3. SPORT EN ONDERWIJS	Verbreiding sportaanbod via school (ondersteuning door beweegteams)	Breedtesport
4. RUIMTE VOOR SPORT	De beschreven acties zijn een uitwerking van de gewenste manier van werken aangevuld met accenten voor de toekomst. Genoemde acties worden budgetneutraal of met beschikbare (incidentele) middelen uitgevoerd. Daar waar acties in de toekomst leiden tot financiële consequenties zullen separate voorstellen gedaan worden.	
Herzien beleid met beschikbare financiële dekking		
2. IN BEWEGING HOUDEN	Verenigingsondersteuning - algemeen	Breedtesport
2. IN BEWEGING HOUDEN	Verenigingsondersteuning – plus (gedeelte)	Breedtesport
2. IN BEWEGING HOUDEN	Onderzoek naar effectiviteit STK-regeling en uitvoeringsprogramma	Budgetneutraal
3. SPORT EN ONDERWIJS	Aanbod voor kinderen met een zwakkere motoriek	Ruimte binnen BOS
Nieuw beleid met specifiek voorstel tot financiële dekking		
1. IN BEWEGING BRENGEN	Eenmalige stimuleringsbijdrage jeugdsportfonds	Bijzondere bijstand
2. IN BEWEGING HOUDEN	Verenigingsondersteuning – plus (gedeelte)	COMBIFUNCTIES
2. IN BEWEGING HOUDEN	1x per jaar netwerkbijeenkomst organiseren	Budgetneutraal
2. IN BEWEGING HOUDEN	'Routekaart' gemeentehuis	Budgetneutraal
Nieuw beleid zonder financiële dekking		
1. IN BEWEGING BRENGEN	Deelname NASB (0-4 jarigen, jongeren, volwassenen en uitbreiding 55+)	GEEN/ NASB
1. IN BEWEGING BRENGEN	Uitbreiding activiteitenaanbod voor mensen met een beperking	GEEN/ NASB
3. SPORT EN ONDERWIJS	Deelname impuls brede school, sport en cultuur (combinatiefuncties)	Niet structureel
5. TOPSPORT / EVENEMENTEN	Acties en financiële consequenties afhankelijk van heroverweging	GEEN